

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljan-
jem na dom

za celo leto 3 gid. — kr.
" pol leta " 60 "
" četrť leta " 80 "

Naročnina se pošilja
opravništvu v škofjsk.
poslopju (Bischofshof.)

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Preteče nevarnosti.

Naši nemški in italijanski sosedi, prav za prav politični sovražniki, l. 1866. zavezniki. kažejo slednji čas nam maloprijazne obraze. Prusko-nemški minister, glasoviti Bismark, je med bližnjimi sosedi jako potrebno porazumljenje v kupčijskih zadevah nedavno hipoma razbil in celó obnovenje nekdanje kupčijske pogodbe od l. 1863. strogo zavrgel, čeravno so ga naši avstrijski ministri v tej reči prijazno bili poprašali; Bismark se kaže zopet blizu tisti nesprosljivi sovražnik, ki je l. 1866. italijanskemu ministru pisal, da je treba Avstriji smrtno rano v srce prizadjeti. To pa nam zamore biti najzanesljiveše znamenje, da Bismark zopet nekaj hudega za nas kuha. Da to ni prazen strah, zamoremo se prepričati iz tega, kar se na Italijanskem godi. Uže več časa govorijo Italijani po svojih časnikih in shodih vedno o nekež narodnej dolžnosti, katera jim veleva kri in denar žrtvovati, da se Avstriji iztrgajo: južno Tirolsko do planine Brenner, Primorje in Istrija z Trstom in Gorico, z dalmatinskimi otoki in mesti vred in se pritaknejo zedinjenej Italiji. Ker so pa omenjene dežele in mesta last avstrijskega cesarja, se da misliti, kake namere mora italijanska vlada imeti, ker tako tolovajsko ščuvanje zoper nas trpi ali še celó pospešuje. Na dalje poizvemo iz celó zanesljivih virov, da se Italija že bolj, kakor leta dni, močno pripravlja na boj, čeravno je vsemu svetu znano, kako huda da njej je za denarje. Ker jih pa vendar za vojne priprave močno troši, mora že svoje tehtne vzroke imete. Zastonj noben pameten človek in tudi nobena pametna vlada z denarji ne pometa. Toda italijanski ministri so celemu svetu znani kot zvite in prebrisane glave. Tem bolj zanimivo je torej zvedeti, proti komu se oroža Italija? No, domače in tuje novine poročajo, da v prvi vrsti proti nam, v drugi pa proti Turkom. Velike trdnjave: Verono, Peschiero, Mantovo, Legnano, t. j. močna mesta, katera smo mi l. 1866. zgubili, začeli so močno in po najnovejših vojaških skušnjah popravljati in utvrdivati; samo za eno reduto

v Veroni je došlo iz Aleksandrije na Pijemontežkem 10 najbolj težkih kanonov; okoli Peschiere navražajo nove šance in na nje nasajajo zopet sila težke Kruppove kanone. Nedavno je italijanska vlada začela konjev nakupovati za 10 novih konjeniških regimentov, v puškarnah v Bresciji delajo noč in dan vojno orodje, jednako nujne priprave se delajo v Spezzi-ji in v Neapolju gledé vojnega brodovja, sploh Italija se vede, kakor da bi vsaki trenutek imela vstopiti v boj. Kar smo povedali, to se močno vjema z najnovejšimi poročili o razmetah Italije do Turčije. Med tem ko naš minister vnanjih zadev, magjarski grof Andraszy, malo ali nič ne reče, da so turški divjaki večkrat že v našo Dalmacijo vdrl, tam ropali, požigali in umarjali, je italijanski poslanik, grof Corti, v Carigradu kakor ogenj in plamen silovito pritisnil na turške ministre, ko je zvedel, da so Turki 2 mali italijanski barki zgrabili, ker ste nekaj zrnja hotle odpeljati. Italijani žugajo z Rusi očitno zvezati se in Turčiji napovedati boj. Ako se to zgodi, potem je celó jasno, da so Rusi, Nemci in Italijani že davno porazumili se gledé turškega prašanja ter da ga bodo rešili, kakor bo jim prav brez ozira na Avstrijo. Italijani baje hočejo vzeti Tunis v Afriki, še bolj pa prežijo na Albanijo na južni strani od naše Dalmacije in od Črnogorcev. Ako se Italijani polastijo Albanije, postanejo zopet prvi gospodje v Adrijskem morju, Avstriji gotovo ne na veselje in korist. Točno v tem trenutku nam dojde vest, da ste že 2 italijanski vojni ladiji prikazale se na albanski strani, zadele na turške in na te streljale; ob enem se poroča, da ste tudi 2 avstrijski vojni ladiji tje odrinole; to so resnobne novice. Mnogi listi avstrijske vlade pa že več časa pišejo, da Avstrija ne bo nikoli privolila v to, da bi se Italijani polastili Albanije. Če naši sedanji ministri res to voljo še imajo, tedaj so naše razmere do Italije hudo napete in tem bolj nevarne, ker ves svet vé, da nemški Bismark z Italijani drži. Ako še pomislimo, da Avstrija v tem trenutku ne glešta niti edinega zanesljivega prijatelja med vevladami evropskimi, potem imamo vedeti, da nam pretijo

silne nevarnosti, katerim nasproti bi treba bilo največje edinosti, porazuma in složnosti med posameznimi deželami in narodi prelepega našega cesarstva. A te, žali Bog, še vedno pogrešamo! In to je, kar mislečim avstrijskim domoljubom najbolj trga srce in tare pogum!

Šolsko prašanje pa avstrijski katoličani.

(Konec govora grofa L. Thun-a.)

V. Precej razširjen liberalen list dunajski je nedavno o našem shodu zapisal besede: „katoličani so pač čudni ljudje, obhajajo splošen shod sedaj, ko je naše liberalno postavodajalstvo v cerkvenih zadevah nekoliko obtičalo; bržčas jim je to papež ukazal“. To ni resnično. Sv. oče Pij IX. niso ukazali našega shoda, pač so pa odobrili, pohvalili in blagoslovili namero tistih dunajskih gospodov, ki so shod poklicati sklenoli. Isti list očita nam katoličanom dalje, da kalimo javni mir. Pravi: „mi liberalci smo prenehali z nadaljevanjem liberalnih cerkvenih postav, mirujte torej, čemu dražite ljudi?“ Čudno, liberalci so nam pograbili vse katoliške šole ter jih spremenili v šole, o katerih sedaj večletna skušnja jasno dokazuje, da se mora naša mladina v njih, če tudi po malem, vendar gotovo razkristijaniti; in če se sedaj temu po dolžnosti upiramo, nam še smelo ugovarjajo rekoč: „čemu kalite mir?“ No, kosmati volk je tudi nekokrat grajal ovco, ki je precej niže od njega vodo iz petoka pila, ter se njej zarezal: zakaj mi vodo kališ? Sicer pa bodi liberalcem, naj posnemajo volka, nas katoličane ni nikakor volja posnemati ovco, nečemo se dati od liberalcev raztrgati in požreti. Katoličani se zavedamo svojih pravic, kedar se pripravljamo na obrambo; žali Bog, da smo z tem le predolgo odlagali. Vkljub temu nas pa navdaja trdno prepričanje, da bo tudi brezverskemu, posilnemu šolstvu ob svojem času odklenkalo. Kakor je hvalisanemu gospodarstvenskemu razcvetu sledil strašanski polom (Krach), tako stoji sedanjemu šolstvu celó blizu za petami — šolski polom ali „Schulkrach“. Šolski polom je neizogiben; (burno priznavanje in dobro-klici). Točno zato, ker liberalci že sami čutijo propad svojega šolstva, črnijo nas zveste katoličane kot rovarje in nepokojneže, kedar se poganjamo za svoje pravice ter hočemo izpolniti svojo dolžnost in zabraniti, da ne propadejo slednje moralčne podpore javnega reda in cesarskega prestola. Če nam še kmetijske ljudi potegnejo za novošegnim verskim dvomivanjem in omahovanjem, če še ti zgubijo vero v Boga, tedaj bodo trdno zaupanje in vero zgubili še v marsikaj druga. Stotine let staro avstrijsko domoljubje na kmetih se bo porušilo in tedaj gorje za Avstrijo! (Tako jest, res je!). Šolski polom ne bo izostal, toda pospešilo ga bo ali odložilo edino le obnašanje katoliškega prebivalstva samega. Lanjsko poletje sem se nekaj časa mudil na visokih pla-

ninah tirolskih ter sem se ondi močno razveseljeval nad ponižno pa vseskozi krepko in gorečo pobožnostjo tamošnjih prebivalcev, zlasti ob nedeljah in praznikih. Bila je ravno angeljska nedelja in v farni cerkvi zbrano mnogo ljudi, ki so kaj pazljivo poslušali besede sv. evangelija: „in Gospod je djal: kdor bo pohujšal enega izmed teh malih, ki verujejo v me, temu je boljše, da se mu obesi na njegov vrat mlinski kamen in potopi v globočino morja“. Mene so te besede kar presunole. Sedaj pak morajo naše oči gledati, kako na tisoče, da, na stotisoče vernih starišev verni otroci zahajajo v šole pa ondi pogosto trpijo neizmerno pohujšanje. Nehoté se človeku vrinjavljejo tukaj misli: ali ne zadevljejo tudi nas, ki v takih razmerah roke križem držimo, grozivne besede, katere je Gospod izrekel črez one, ki malim pohujšanje dajejo? Ko bi naše katoliško prebivalstvo vse to resno prevdarilo in se prepričalo, kaj denešnje šolske razmere pomenijo, kam nas dopeljati morajo, tedaj mislim, da bi se v istem trenutku pričel šolski polom; to pa ne samo zavolj velikih šolskih stroškov in bremen, pod katerimi skoro omagujemo, ampak zavolj višjih vzrokov, ker nam take šolske razmere vest pred Bogom obtežujejo, ako še jih dalje trpimo. Jaz sem z svojo besedo pri koncu. Omenim še le prelepe navade pri družbi sv. Mihaela, ki je sklicanje našega shoda povzročila. Vrla družba isa namreč to navado, da jeni odborniki svoje seje začenjajo in sklepajo z molitvijo: daj nam, prosimo te, o Gospod, svojo milost, da ž njeno pomočjo, kar smo kot potrebno storiti spoznali, vselej srečno izvršimo po Gospodu našem, Jezusu Kristusu. „Amen“ pak, dragi poslušalci, naj postavijo avstrijski katoličani z tem, da se naših denešnjih sklepov marljivo poprememo in v djanskem sodelovanju pripomagajo, da naš shod zaželjenega sadu obilo obrodi. (Živijo in slava klici, in ploskanje z rokami.)

Gospodarske stvari.

Kompost ali mešani gnoj.

II. Jedna naj imenitnejših kompostnih prmesnin je pepel, ki ima dvojno vrednost v sebi, prvič ima imenitne gnojivne snovi, kakor kalijeve soli, potovi pepel in fosforovokisle prstene, po čem kompost bogatejši redivnih snovi postane, razun tega pa ima tudi še to lastnost, da težko razkrojljive snovi razkroja, pepel je razkrojilo za nje. Zato ga radi primešamo kostem, dlakovinam, perju in usnjarskim odpadkom. Pepel iz drv listnoga lesa je največ vreden, oni od šote, rujavega in črnega in sploh vsakega premoga je manjših moči, ker ima le malo kalijskega in fosfora v sebi. Tudi glen in grez iz ribnikov, potokov in jarkov se more v kompost porabiti. Ker ima pa glen in grez dostikrat škodljive snovi v sebi, ga je naj-

bolje z žganim apnom ali laporjem pomešati in večkrat premetati, da se železni oksid, ki na rastlinsko življenje škodljivo deluje, v železni oksid spreobrne, zato se mora delj časa na zraku ležati pustiti. Prav porabno za napravljanje komposta je meso crknjenih živali. Predno se na kompostni kup dene, se v žveplenokislji vodi kuha, maščoba, ker je za gnoj brez vrednosti, posname in juha za polivanje kompostnega kupa porabi. Kuhano meso se potem z malcem pomeša in v manjšem kompostnem kupu posebej vloži. Taka mrhovina se da tudi nekubana porabiti, toda se mora prej na male kosce razsekati, ker meso, če se v prevelikih kosih v kompostni kup spravi, predolgo ne zgnjije, dokler se more za gnojenje porabiti. Skusilo se je z dvema tri mesece starima svinjama, ki ste bile poginile, prva se je cela, kakoršna je bila, v kompostni kup zagrebla, druga pa na male kosce razsekala in v drugi kompostni kup na raznih mestih zakopala. Ona, ki se je cela zakopala bila, se je morala po dveletnem ležanju izkopati in razkosati in še le v tretjem letu se je mogla z drugim kompostom vred razvoziti, med tem ko so kosi druge svinje tako naglo zgnjili, da se po jednoletnem ležanju v kompostnem kupu meseni deli že več spoznati niso mogli. Roženo rezje, usnjarski odpadki, perje, ščetine, dlaka so zaradi mnoge ga gnilca posebno velike vrednosti; ker so pa težko razkrojljive, se morajo z njimi na posebni način ravhati; ta pa obstoji v tem, da se kolikor mogoče na drobno zdrobé in potem z snovmi pomešajo, ki razkrojitev pospešujejo, z prstjo pokrijejo in z gnojnico pridno zalivajo. Tudi kosti so dobre za napravo komposta. Ko bi se pa naravnost ko take, kakoršne so, za mešanec porabiti hotele, bi morale leta in leta na kupu ležati, predno bi se z njimi gnojiti moglo; zato se morajo, da so prej za gnojenje godne, raztolči in razpehati v drobne kosce ali pa prej v vodi kuhati, kateri so se nekteri odstotki žveplene kisline primešali. Na kompostnem kupu se pa z njimi ravno tako ravna, kakor z vsemi težko razkrojljivimi kompostnimi tvarinami. Dalje se dajo hlevni gnoj, perutninski gnoj in človeški izločki za napravo komposta porabiti. Perutninski gnoj in človeški izločki se morajo posebno skrbno nabirati, ker imajo največ gnojivnih moči v sebi. Če so v straniščih sodi na kolesih ali zaboji na kolesih, ki se dajo, ko so enkrat polni, kakor samokolnice iz stranišč potegniti in na kompostni kup zavleči in tam izprazniti, tedaj poraba človeških izločkov za napravljanje komposta ni ravno preveč težavna in zoperna, če tudi nabitje in delo z takimi tvarinami zlasti za nekaj bolj občutljiv nos ni kaj prijetno delo. Vendar bi se kmetovavec po ti neprijetnosti ne bi smel ostrašiti dati od porabe tega nad vse izvrstnega gnojiva. Smrad se da na razne načine zmanjšati, posebno če se prej nekaj karbolove kisline v stranišče vlije.

O zavarovanju proti ognju.

(Svojim krajanom na razmišljevanje spisal Jožef Žitek, profesor v Ptujju.)

IV. Drug drugemu v nevolji pomagati je na krščanski ljubezni vsajena krasna lastnost. Ali ni zadosti vzajemno si obečati: mi prebivalci gornje-radgonskega okraja imamo pošteno voljo v nesreči proti ognju vselaj zvesto si pomagati, ampak treba je tudi, premisliti, da se zamore prigoditi, ka bo to medsebojno pomaganje pri najpoštenejšoj volji in pri najsilnejšem napinjanju ogromne težkoče delalo in celemu okraju krvave rane zadelo. Govoril sem o tej reči lani z ednim v gospodarstvu izurjenim gospodom iz gornje-radgonskega okraja, ki je pred nekimi leti tudi za domačo zavarovalnico zavzet bil, in ta mi je pri tej priliki rekel: „nachdem ich die Sache gründlicher erwogen hatte, kam ich zur Ueberzeugung, dass dieses die einfachste Weise wäre, den Bezirk zu Grunde zu richten“. To je: ko sem to reč bolj na tanko prevdaril, osvedočil sem se, ka bi se z tem celi okraj najlože na boben spraviti mogel. In ni preveč povedal. Prav rad verujem, da bi se zato, ker bi se pri vsakem poedinem požaru vsem vkup vžep segalo, bolj zvesto gasiti pomagalo, kakor se zdaj navadno godi; kajti več ko polovica jih samo zijat prileti in marsikteri celo z nameroj, če bi se pri tej priliki morebiti kaj „gorshraniti“ dalo. Živo še se spominjam dne 26. sept. 1861., ko je pri mojem prijatelju g. Vaupotiču v Rihtarovcih gorelo. „Kaj tu samo zijate in nič ne pomagata braniti?“ „V. . . , ven nesen na tabrih“ odsekal se mi je viničarski gospod. Krepkejša in zvestejša pomoč pri gasitvi pa je tudi edino, kar bi domača zavarovalnica morebiti z seboj prinesla.

„Zakaj pa imajo po drugih deželah take zavarovalnice, na Ogerskem celo poedine vesnice“, rekel bo znabiti kak prijatelj takega domačega društva? Na to odgovorim: taka društva so bila prav dobra za ono vreme, dokler ni bilo obširnejših in z večjim kapitalom osnovanih; ali odkar so oživele zavarovalnice, ki cele dežele obsegajo, propadajo one male poredoma in sicer zato, ker vsak raje pristopi h takemu društvu, gder je zavolj večje razširjenosti manje plačila in zaradi mnogih milijonov premoženja večja varnost. Na Moravskem in v Šleziji, gder jih je precej bilo, so že vse take zavarovalnice propale. V gornji Avstriji še en par životari, ali tudi tam v Lincu je pred nedavnim tako društvo z imenom „Prometej“ konec vzelo in za njim začinjajo že ostale šila in kopita pobirati. Drugi pravi: „mi bomo se v tem „dolbeksllali“ tak da bodo en čas eni račune v rokah imeli, potem pa, kedar bo te še težko stalo, opet drugi“. To bi bilo vse prav, ko bi se k temu razve popolne zanesljivosti druga ne trebalo, kakor samo znati napisati, kar se je prejelo in kar izdalo. Tretji povdarja: „Ja! gospodom, njim se že hitro škoda povrne, mi pa moramo Bog vé kako dolgo čakati,

prej kakor kaki krajcar dobimo“. Na to rečem, da si je oškodovani največkrat sam kriv, če to mudno gre in če se kaj zavira in mota, ne pa zavarovalnica, koja še hvalevredno skrbi, da pogorelcu hitro pomaga. Da je to res, videlo bo se iz sledečega primera. Pongrei pri Cirkovicah pogoreli so lani 3. oktobra; 5. okt. je zavarovalnica za ednega izvedela, da je pogorel in je 7. okt. odposlala svojega uradnika, naj škodo pregledne in opiše. Ko ta v Pongree pride, ne more se dosti začuditi, ko mesto ednega najde 13 pri gračkoj zavarovanih pogorelcev. Osmega bila je nedelja, 9., 10., 11. okt. imel je uradnik popolnem posla z pregledovanjem in zapisovanjem škode, in že 15. okt. sklenolo se je, da pogorelci dobijo 11.225 fl. 65 kr. odškodovanja, samo naj pošljejo pobotnice in spričevala, da si niso sami nesreče krivi. Tako spričevalo se namreč od vsakega zahteva bodi si kdorkoli; 2. novembra, tedaj še le 18 dni potem priroma 10 pobotnic in spričeval k zavarovalnici in že čez 24 ur odposlala je ta za onih deset pogorelcev 9609 fl. 91 kr. Kdo se je tukaj paščil in kaj ne? In tako se tudi indi godi. — Ako je pogorelec kakoj hranilnici kaj dolžen, mora poprej dobiti dovoljenje, da sme denarje iz zavarovalnice vzdignoti. Ta neizbegljiva okolnost v izplačevanju škode pač pogorelee po nedolžnem navadno mudi. Tako je tudi bilo pri 2 Pongrčih. Hranilnično prizvoljenje, da se njima denarji dati smejo, dobila je zavarovalnica še le 15. novembra in že 16. je tudi za ta 2 odposlala 1765 fl. 74 kr. Kdor nima na poslopje vknjiženega dolga, pri onem take zamude ni. Največje neprilike v tej reči dela pa lastna neskrbljivost. Da se mora premija naprej in sicer popolnoma plačati, to vsaki dobro zna, drugače po §. 2 pravil nima pravice do odškodovanja. Ali več je takih, ki itak tega ne storijo, k čemur so se z pristopom sami zavezali. Kdor je platil samo polovico premije, ta tudi nima pravice več odškodovanja zahtevati, kakor samo polovico, kdor tretji del, samo tretjino i. t. d. In tako je prav. Komur pa to ni po volji in kdor se neče reda držati, na kojega se je z pristopom zavezal, ta raji naj ne pristopi, saj ga nikdo na to ne sili!

(Dalje prihodnjič.)

Sejmovi. 15. dec. sv. Križ pri Slatini, Radazgaves; 19. dec. Ljutomer, Teharje.

Dopisi.

Iz Maribora. Kdor se za naše razmere briga, ta utegne brž zapaziti, da v mestnem zastopu že več let gospoduje pešica izbranih gospodov, ki vedno drug drugega izvoljavljejo po znanih besedah: Abraham je rodil Izaka, Izak je rodil Jakoba, Jakob je rodil Juda in njegove brate. Kdor ni v številu izvoljenih bratov, ta ne pride v mestni zastop. Le redko kedaj zamore kdo trdno vrsto

izvoljenih predreti, to pa tedaj, kedar se ti gospodje med seboj spró. Tako se je zgodilo pri slednjih volitvah. Znani bukvar g. Leirer bil je za častnega mestjana sprejet in so mu njegovi prijatelji v kazini na predvečer pred volitvami napravili „banket“, pri katerem mu je baron Ferdinand Rast čestital z precej brgljasto nemško pesmico, katero je sam kot pesnik „Hilarius“, skoval. Bili so vsi židane volje in so se nadjali, da bode ta obadva gospoda: Leirer namreč in baron F. Rast, drugi den izvoljena od 587 volivcev III. razreda. Toda, kakor Nemci pravijo, imela sta, „smolo“ in bila „popolnem na glavo potolčena“. Sicer je prvih 17 volivcev dalo jima svoje glase, toda ko so njuni nasprotniki pičlo vdeleženje volivcev zvedeli, so takoj prignali 20 črevljarjev. Ti so enoglasno izvolili Wohlschlager-ja in barona Maksa Rasta, una priporočanca pa grdo zvrgli. Volilnemu junaštvu dvajseterih „političnih šoštarjev“ se je vse mesto smejalo. Pravijo, da so se črevljarji tudi tako znositi hotli, ker so nedavno zaradi zaostale pridobinske dače (Erwerbsteuer) bili kaznovani, vsaki za 2 fl. Uboga zvrženca sta bila potem od boljše vredjenih prijateljev v II. in I. redu izvoljena. — V petek je kovaški pomagač, Ferdinand E. iz gornje Polskave, oženjeno natakario Apolonijo Schönleibel v Melju zaradi ljubosumnosti 7krat z nožem prebodel; reva je v smrtni nevarnosti, svojemu tekmeцу Ludviku Kaiser-ju je pa poprej desno oko izbil. Isti den se je 70leten berač žganja napil in je potem v Dravo skočil in utonil.

Iz Ptuja. V zadnjo štev. „Gosp.“ vrinila se nam je neljuba pomota. Ne: „2 minorita“ ampak 2 mirovnika ali penzionista bi imelo stati. Č. oo. minoritov je bilo pri sprevodu 12 t. j. vsi, kolikor jih je v naši škofiji. Iz narodnih krogov ptujskega volilnega okraja poizvedamo, da se bode ondi enoglasno priporočal naš vrli dosedanji poslanec in dež. odbornik g. **Mihael Herman.** Tako je prav, in prepričani smo, da „Slov. Gosp.“ tudi **nobene druge** kandidature podpiral ne bo. Boljšega zastopnika za tu ni mogoče najti! Žali Bog! da nimamo več takih možev, kakoršen je naš Herman. Že vsak poskus, iskati drugega poslanca, bil bi sramotiven za našo narodno politiko.

Iz celjske okolice. (Teharski berič) bo postal menda dopisnik „Slov. Gosp.“. On je v Teharjih vse: župan, svetovalec in odbornik. Nobenemu ni treba nič misliti, nič pisati, ali v srejskih zadevah kaj storiti; to stori berič vse. On je pa tudi izvrsten svetovalec v raznih zadevah. Ko so začeli govoriti in postavje delati, da bode bernja duhovnikov, učiteljev in cerkovnikov odpravljena, je hitro nagovarjal ljudi, naj nikomur nič ne dajo, rekoč: to bomo vse „doljspravili, ker becirksvertetenga je že švarengo ven dala. da se bojo take postavje naredile, da se bo to vse na štibro vrglo“. Le eden posestnik teharski mu je šel na led in tamošnjemu cerkovniku že 7 let pisano bernjo na dolg ostal, rekoč, da on ne pozna tistih postav, da bi

se morala bernja dajati. Ko je letos mežnar po svojo bernjo k njemu prišel, mu je, namesto pšenice v žakelj ponujal fige pod nos. Ker pa nobeden drugih posestnikov takih pridelkov za bernjo ne daje, jih tudi mežnar ne more vzeti, ampak se pritoži pri gosposki. Kaj se zgodi? Tisti teharski berič, ki je ljudi prigovarjal bernje ne dajati, je moral posestnika, ki je hotel fige namesto pšenice dati, za mežnarja dolžno bernjo rubiti. Ali ni teharski berič „g'scheit“ glava!?

Iz Zatoličke vesi na dravskem polju. Minolo je že več kakor 100 let od tistega časa, ko je v naši vesi stala cerkvice sv. Jakoba. Ta cerkvice je po nemarnosti kmetov propala. Gosposdi, še tedaj na Ebensfelski grajščini stanujoči, so kmete opominjali naj cerkvico popravijo, ali naj pustijo, da njo gosposdi podrejo, in kamenje in opeke za svoje druge stavbe porabijo, kar se je tudi res zgodilo. Na prostoru cerkvice je potem vzrasla velika lipa, prelepo in ljubljeno slovensko drevo. Stari možje so pravili, ka je lipa ravno tam stala, kder je bil nekaj altar sv. Jakoba. Pobožni vnuki dajo vsled tega na lipo pripneti blagoslovljeno božjo martro ali sv. križ. Sedanji naši kmeti so pa sklenoli lipo posekati in na tistem prostoru lep križ ali pa kapelo pozidati. Že je preteklo 9 let, kar so lipo posekali in jo prodali enemu posestniku za 10 fl. Ta posestnik je najprvle božjo podobo doli iztrgal ter jo na svisli svoje potuknjene kočee obesil, kder še zdaj za eno roko visi, kapela pa še sedaj ne stoji na taistem prostoru. Mesca 28. listopada smo imeli skupno večerjo; pripravili smo tudi 140 litrov dobre vinske kapljice; pred večerjo so še nekaj molili, po večerji so se pa rotili, preklinjali po nemški in slovenski, šipe na oknih pobijali, polne glaže vina po hši metali, naposled pridejo pogovoril do še ne postavljene kapele in sedaj je bilo tako vrezavanje po zimi, kakor da bi že res kamnoseki pripravljali kamenje za kapelo. Drugi den je pa bilo vse zopet pozabljeno in bržčas za eno leto odloženo.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Volilno gibanje zastran bližnjih volitev v deželni zbor štajerski začelo se je tudi za ptujski volilni okraj; včeraj se je zbralo v Ptujju več narodnjakov v pogovor in porazum. — Istrijski deželni zbor je na 27. dec. sklican v Poreč na zborovanje, kranjskega pa še ministri niso dali sklicati, čeravno je že več mesecev prešlo od zadnjih volitev. — Svitli cesar pridejo te dni v Beč, cesarica pa se koncem meseca odpelja v Angleško na lisičji lov, cesarjevič Rudolf jo bo spremljal, toda ne pojde lisič lovit, ampak ogleovat angleškega brodovja; potem se poda v zlato Prago, kder več časa ostane. — Državni zbor večno zboruje pa strašno mudno dela, ogerski ravno tako,

kakor naš, in zato se bo vse, kar zadeva kupčijske pogodbe z tujimi državami, potem nagodbo z Ogorsko, pobiranje davkov, nastavljanje državnih stroškov, ostalo pri starem začasno ali „provizorično“ do konca marca 1878. — Delavci v Beču ali Dunaju so sklicali velik zbor, pri katerem so ostro razgovarjali se o državnih poslancih in sploh o liberalnem gospodstvu. Rekli so, ka merodajni gospodje nimajo ne volje, ne razuma pa tudi resnobnosti ne, da bi ljudstvu pomagali v gmotnih in duševnih zadevah; dalje, ka bodo nove colninske tarife za kavo, cukar, čaj, rajž, petrolej itd. delajočemu ljudstvu potrebne reči podražale in tako točno najubožniše prebivalstvo najbolj občutljivo zadevale. Delavci so čudno pametno govorili, še bolj čudno pa je bilo to, da je državni zastopnik ves čas zborovanja tihó sedel in ljudem dal popolno svobodo besede. To je res hvale vredna in do sedaj v takih rečeh redka prikazen! — Hrvatski poslanci v Budimpeštu zahtevajo, da se vojna Krajina združi z Hrvatsko, če ne, pripravljeni so iz ogerskega zbora izstopiti. Vrlo uredovani „Pučki prijatelj“ v Varaždinu je prenehal izhajati, ker ni našel potrebne podpore. To je obžalovanja vredno.

Vnanje države. Ruski listi odgovarjajo evropskim turkoljubom čedalje bolj ostrimi pogodbami miru z Turčijo: zahtevajo namreč vso Armenijo, svobodo Srbije in Rumunije, krščanske poglavarje v Bolgariji, Bosniji in Hercegovini, 1200 milijonov rubljev vojne odškodnine in zasedanje Carigrada in vseh turških trdnjav, dokler Turk vsega ne izplača. Turkoljubi so vsled takih ruskih odgovorov močno žalostni in pobiti. Veliki knez Vladimir, sin ruskega carja, dobil je novorojenega sina, po imenu: Boris. Ruski car ima sedaj 4 sine, 7 vnukov, ruska carska rodbina pa skup 23 velikih knezov in 18 velikih kneginj. — V Nemčiji začeli so močno tožiti o Judih, ki se ondi jako množijo in skoro samim oduštvom bogatijo. — Sv. oče Pij IX. so slišali, kako so jih liberalni listi zopet na smrtno posteljo polagali. Zato so nekim Francozem, ki so jih prišli obiskovat, djali: povejte doma, da papež sicer nima svojih nog (zdravih), da pa še ima svojo glavo. — Italijanski poslanci so odpravili smrtno kazen. — Francoski republikanci bi radi napravili revolucijo, se pa ne upajo prav, ker vojaki trdno z Mak-Mahonom držé. — Angleški minister Derby je rekel, da Anglija ne pojde zarad Turčije v boj zoper Ruse, dokler ti ne grabijo po Carigradu ali Sueškem kanalu, po katerem imajo Angleži najkrajšo pot v Indijo. Srbski knez Milan je 2. dec. vojake v Belgradu nagovoril, naj pojdejo hrabro v boj, letos bodo bolj srečni, kakor lani, ker imajo mogočnega zaveznika Rusa. Novi srbsko-turški boj je tedaj gotov.

Ruski-rumunski-črnogorski-turški boj.

V Armeniji je zemljo pokril debel sneg in ovira hitro spravljanje 280 kanonov iz Karsa v

Erzerum. Pri Batumu so Rusi vzeli turški tabor za 10.000 mož. General Cimerman je 23. nov. iz Dobrudže odposlal mnogo konjenikov, ki so v brzem teku vse Turke pregnali 16 ur na okrog tje do Balčika. Sulejman-paša je bil 26. nov. na 3 mestih hudo tepen od Rusov, najbolj pri Trsteniku, kder so ruski vojaki pokopali 2500 turških mrličev. Sin ruskega carja, Vladimir, je tukaj slavno zmagal. Od Sulejmana torej Osman v Plevni ne more dobiti pomoči; tudi od Sipke ne, kajti tukaj se je 400 Turkov udalo Rusom; še menje pričakovati mu je pa od Mehemed-paše v Sofiji, kajti tukaj komandira slavni Gurko, ki je 3. dec. srečno Turke potisnil od Etropolja in Orhanija nad Vratež in Grejot čez Balkan v Kamirli, od koder je še le 12 ur do Sofije. Rusi so tedaj zopet prodrli čez Balkan. Neizmerno so trpeli, ko so v snegu, mrazu in zopet dežu vlačili kanone na 3400 čevljev visoke planine. Ali rusko junaštvo premaga vse. Na dalje so ruski in rumunski konjeniki od Vraca, Džibre in Lom-palanke vse tamošnje bolgarske kraje poplavili, Turka iztirali in prilomastili že do Belgradčika, 3 ure od srbske meje. Črnogorci so vzeli Dulcinj in 2 turški ladiji oklopnici, ki ste prišle v Bar, in z kanoni tako poškodili, da ste po morju pobegnile; grad v Baru se še brani z 500 Turki, drugo je vse v črnogorskih rokah. V Carigradu so starega, odstavljenega sultana Murada, zastrupili. Reuf-paša zbira ondi 150.000 mož in jemlje tudi kristijane med vojnike, ker mu Turkov že zmanjkuje. Turkom torej že tenko prede.

Za poduk in kratek čas.

Črtice iz slovanskega bojišča v Aziji in Evropi.

XVIII. Samemu vsevedočemu Bogu je znano, koliko je svet že prestal zavolj divjih Turkov. On edini ima preštete vse solze in kapljice krvi, katero so nesrečni kristijani pod strašno roko teh mohamedanskih tolovajev in roparjev prelili. Še sedaj, ko Turčija iz smrtnih ran krvavi, trpinči Turk kristijane, kderkoli le do njih priti zamore. Tužna Bolgarija kar v solzah in krvi plava. Strašno trpijo Macedonija, Tesalija, Epir, Stara Srbija in nepopisljive so reči, ki se godijo v Bosniji. Iz te nesrečne dežele so zopet sedaj na zimo začeli kristijani bežati k nam čez mejo. Pri Sisku je Savo prekoračilo 4000 ljudi in 6000 glav živine, katero so turškim roparjem oteli; 2000 ljudi je pa že teden poprej k nam pribežalo. Ubogi, prestrašeni in izstradani ljudje pripovedujejo v nebo vpijoča zločinstva, katera so Turki nad njimi uganjali; pomanjkanje in revščina med temi ubožci je nepovedljiva. Hrvatje storijo in pomagajo, kolikor jim je le mogoče, ter nesrečneže po županijah razpošiljajo, da jih laglje z najpotrebnišim preskrbijo.

Turki so v okrajih okoli Srbije po mohamedanskih popih svoje ljudi celo leto zoper kri-

stijane ščuvali, da pričnejo „sveto vojsko zoper krščanstvo“, kakor pravijo, tem bolj srdito in nečlovečje. Uže stoji 10.000 bašibozukov, pravih tolovajev, na srbski meji in kmalu hočejo jih število kolikor mogoče silno pomnožiti. Rifat-paša v Kosovi je razglasil oklic, v katerem vse mohamedanske moške, bodi mladenič, mož ali starec, pod orožje pozivlja; 200.000 divjakov hoče tako orožati in z črno vojsko udariti na Srbijo pa tudi sploh na vse kristijane ter jih kot nesnažne „džaure“ ali „svinje“ podaviti, ugonobiti in pokončati, da bi Turkom ne gnjusili dalje njihove zemlje. Vsled teh priprav utegne kmalu nastati nezaslišano umarjanje pa tudi, kakor trdno upamo in Boga prosimo, poslednje ubijanje, katero turški divjaki poskušajo, da bi svoje gospodstvo rešili. Kajti tudi Srbija se je močno orožala na krepko obrambo, ki se bo v silen naval in napad spremenila brž ko se Rusom poda Osman-paša v Plevni. Pri krvavih bitkah, kakoršna je bila med Rusi in Turki pri gornjem Dobnjaku, porivajo drug drugega semtertje, enkrat porinejo ti naprej in se morajo potem zopet umakniti, drugokrat se godi zopet drugim tako. No, pri imenovani bitki so enkrat Turki pritisnili precej silno in pri tej priliki pobrali več ranjenih ruskih oficirjev in vojakov. Ali kaksi so bili ti siromaki, ko so jih zvečer Rusi našli v turškem taboru? Človeku se peró trese med prsti, kakor da bi se balo zverinsko djanje popisati. Nesrečneži so bili obleke oropani, glave, roke, noge so imeli ali popolnem ali vsaj na pol odrezane, čreva iz trebuha izvita in potrgana, na golih prsih pa znamenje sv. križa globoko z mečem vsekana. Tako so delali Turki z živimi ranjenci, kar je bilo na bolestnih licih še videti. Rusi so se nad satanskim djanjem kar zavzeli pa se tudi zakleli, da orožja ne odložijo, dokler ne bo turška orožana zverina do zadnje pokončana ali iz Evrope prognana. Priprave za pozimski boj delajo se pa na ruski strani res velikanske. Okoli Plevne ni skoro nič belih šotorjev videti več, vojaki so izkopali sebi in oficirjem snažne, prostorne in tople podzemeljske hiše. Te so tako umetno in okoliščinam primerno narejene, da se tuji oficirji temu kar čudijo. Rusi in Rumuni so tam za zimo popolnem pripravljeni in lahko čakajo na trenutek, ko bodo Turki v Plevni zadnji grizljaj kruha in zadnji kos mesa v usta zanesli, potem se pa udali. Zastran dovažanja streljiva, živeža, obleke, novincev, so pa sedaj Rusi mnogo na boljšem, kakor v začetku vojske. Donav od Suline do Črnevode, potem od Ruščuka do Vidina je v njihovi oblasti; 25. novembra so odprli novo železnico iz Benderja do Galaca, z osvojenjem Nikopolja in Rahove dobivljajo od rumunske železniške štacije Slatine in Krajove laglje in hitreje, česar potrebujejo, ker jim voznje po reki Aluti in Škilu lagodni Turki več motiti ne morejo. Veliko milijonov izdajajo sedaj Rusi za mnogovrstne vojne priprave, mostove, železnice, barake, železne bolenišnice; razni

liferanti so na 6 mesecev najeti; več kakor 100 paromlinov melje noč in dan moko za vojake; neizmerne zaloge ječmena, ovsu, kuruze so nakupičane po mestih blizu bojišča; vojakov prihaja vedno več iz globoke Rusije, nič ne kaže na mir, kakoršnega si turkoljubi obetajo, vse kaže na boj, ki je namenjen Turčijo uničiti in na mesto mohamedanskega polumesenca povzdignoti sv. križ, znamenje našega odrešenja.

Smešničar 49. Komu je še neznan ime „Darvin“? Ta angleški „učenjake“ pravi, da človek ni stvarjen od Boga, temveč se je izlegel iz opice ali „ofa“. Nedavno stopi v sobani angleškega vseučilišča pred svoje poslušalce; leti mu pa jamejo zabavljati rekoč: „Gosp. profesor, kje imate pa rep? Ste ga li doma pozabili?“ J. Ž.

Razne stvari.

(*Svitli cesar so darovali*) za popravo farne cerkve v Rogacu 400 fl.

(*Banka Viktorija*), pri kateri je bilo tudi mnogo slovenskih posestnikov proti ognju zavarovanih, je naredila krido.

(*Šolske novosti*.) Pri sv. Petru pri Radgoni se napravi poljedelski nadaljevalni kurs, nadučitelj v Studencih g. Srnc je imenovan ud okrajnega šolskega sveta v Mariboru; g. Jan. Košar je postal nadučitelj v Veliki nedelji. Službeno doklado dobili so: g. nadučitelj Martin Regoršek, gg. učitelji Janez Kosi, Martin Matekovič, Franc Zagoričnik, Simon Eršenjak.

(*Pogorel*) je kmet Štern (Findenek) v Račah; 3leten otrok je z žvepljenkami ogenj vžgal; posestnik je bil zavarovan za 1500 fl.

(*Zadušila*) sta se zakonska: Marka in Neža Lušnik, v Brezjem pri Konjicah; zvečer sta železno peč zaprla pustivša v njej ogelje tleti; v jutru bila sta mrtva.

(*Popravek*.) Zastran obsojencev iz Loč, o katerih se je v „Slov. Gosp.“ bralo, naj še sledeče služi v pojasnilo. L. 1876. je loška gospoda sklepala, kako bi se iz konjskega hleva dalo napraviti novo šolsko poslopje, daleč od cerkve, ki bi stalo kakih 30.000 gl. To je kmetske ljudi močno razdražilo, da so prišli v Kokoljevo hišo ugovarjat. Tukaj so našli več prijateljev stavljenja nove šole in začel se je oster razgovor. Kmet Karpec je med potom kupil lesene vile za košnjo in jih je v Kokoljevi lopi prislonil. In to so tiste „proklete vile“, ki so loške kmete razupile za upornike.

(*Slava Slovencem*) sta veleučena gospoda dr. Fr. Stanonik pa dr. Gr. Krek, oba krajnska rojaka, letos dekana graškemu vseučilišču, in sicer prvi na učilišču bogoslovnem, drugi pa na modroslovnem.

(*Živinsko razstavo*) napraviti hočejo l. 1878. v Sevnici ob Savi.

(*Pastirica zgorela*) je v Vojniku, 6letna hčer Karola Spogliča; na paši si je zakurila, obleko zažgala in na dobljenih ranah umrla.

(*Novi bankovci*) po 1 in 5 goldinarjev se bodo izdali prihodnji mesec. Dosedanji bodo veljavni še nekaj časa.

(*„Slovenec“*) v Ljubljani imel je tiskovno pravdo in je njegov urednik, g. Pevec, od porotnikov bil enoglasno nekriv spoznan. Čestitamo.

(*Kat. pol. društvo v Slov. Gradcu*) obhaja v nedeljo 9. dec. ob 4. uri popoldne v Šularjevi, poprej Treiberjevi, dvorani svoj shod, h kojemu društvenike in prijatelje vabi. Odbor.

(*Za družbo duhovnikov*) so vplačali č. g. Bosina 30 fl. (poprej že 120 fl.), — Pernavsl 11 fl. (poprej že 50 fl.), — Kalin Fr. 11 fl. in Terjašek 11 fl. (oba ustn. dopl.). —

Dražbe III. 11. dec. Jakob Sitar 1082 fl.; 12. dec. Franc Črešnjak 1015 fl. oba v Konjicah; 13. dec. Anton Rozman v Pohanci 1980 fl.; 14. dec. Adolf Zimmermann v gornji Radgoni, Juri Završnik 1090 fl. na Visenah, Tomaž Juranko v Rogacu, Franc Budna 1487 fl. v Sevnici; 15. dec. Janez Mraz v Zdolah, Janez Novak 3608 fl. v Zdolah, Ane Pergerjeve zapuščina 420 fl. na Črnegori.

Listič uredništva. G. P. v Ločah pri Konjicah: sodnijske odločbe se ne smejo na tak način, kakor Vi mislite, pretresovati. Sicer pa če je vse lažljivo bilo, zakaj pa zatoženci tega niso dokazali pred porotniki? G. Marka P. v Grebenju na Koroškem: urednik „Slov. Gosp.“ nima nič opravka pri listu, katerega namisli „Matica“ slovenska izdajati. G. Z. pri sv. Petru p. sv. g. zastran Vašega župnika ne objavimo ničesar; on je „Slov. Gosp.“ nazaj poslal in vso letošnjo naročnino dolžen ostal, torej tudi „Slov. Gosp.“ za njega nima postora! Dnes izostali dopisi prihodnji!

Statistične številke:

V Trstu 1. decembra 1877: 47, 82, 21, 16, 68.
V Lincu „ „ 75, 42, 57, 8, 48.

Prihodnje srečkanje 15. decembra 1877.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

1 Hl. = 1⁰⁰/₁₀₀ vag. — 100 kilo = 1 cent in 78 ¹/₂ funta.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tursica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor	9	60	6	20	5	20	2	80	6	50	6	40	7	90
Ptuj	9	95	6	25	5	39	3	25	6	40	5	60	6	10
Ormuž	8	80	6	80	5	40	3	55	5	—	7	80	4	60
Gradec	8	96	5	94	4	85	3	50	5	48	6	30	7	17
Celovec	9	34	6	72	6	32	3	—	5	16	4	46	6	22
Ljubljana	9	75	5	36	5	3	3	25	6	40	5	36	6	50
Varaždin	9	20	6	80	5	80	3	60	6	20	7	10	6	80
Zagreb	8	90	7	—	3	80	3	20	6	40	6	60	7	40
Dunaj	12	20	9	—	10	20	7	25	8	50	—	—	—	—
Pešt	10	60	7	40	6	65	6	60	7	60	5	—	—	—

Najnovjši kurzi na Dunaju.

Papirna renta 63.55 — Srebrna renta 66.80 — Zlata renta 74.45 — Akcije narodne banke 815 — Kreditne akcije 210 — Napoleon 9.54 — Ces. kr. cekini 5.62 — Srebro 105.50.

3-3 Poduk v kletarstvu

se bo za goste vršil na vinorejski šoli pri Mariboru od 10.—15. decembra t. l. vsaki den od 10.—12. ure dopoldne. Poduka, ki ga bo strokovnjaški učitelj g. Kalmann razlagal, se zamore 20, vsaj 18 let starih in dovolj izobraženih Štajercev udeležiti. Kdor to hoče, ta se naj do 6. decembra pri g. ravnatelju vinorejske šole pismeno oglasi!

Cerkveno blago

v bogati zalogi: Casule, od 26 do 400 glđ.; potem pluviale, stole, cerkveno perilo, spletke i. t. d. se dobó po jako znižani ceni, pri odlično se priporočujoči

B. Kogl,

3-3 kongresni trg št. 32 v Ljubljani.

Kozole

kupi nek kmet v Monsbergu. Kdor ima tak kozole (Harpfe) na prodaj (iz dobrega lesa), naj se osebno ali pismeno z ceno oglasi pri cerkvenem predstojništvu v Monsbergu.

Prostovoljna prodaja.

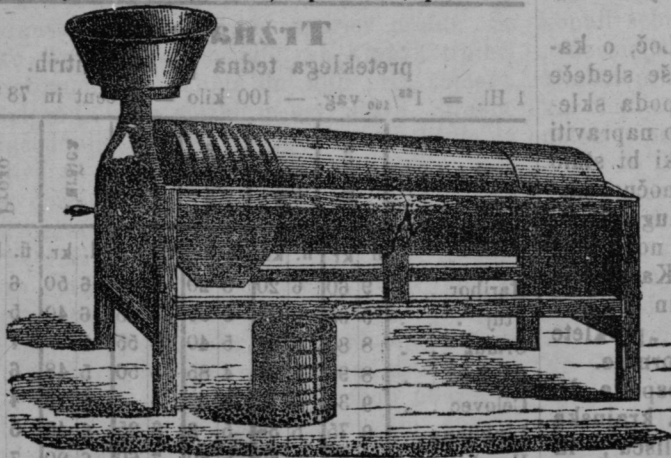
V srenji Jurklošterski, v okraju laškem, je zarad preselitve dvoje posestev dober kup za prodati. Prvo posestvo je ob veliki cesti iz Jurkloštra v Sevnico, meri 4 orale 505° njiv, 6 oralov 366° travnika, 11 oralov 328° pašnika, 20 oralov 966° lepega sekavnega gozda ter ima hišo, gospodarska poslopja in mlin z enim kolesom na vrelčni vodi; cena znaša 4200 fl.; takoj izplačati je 2100 fl. ostalo po pogodbi. Drugo posestvo je zraven prvega, meri 740° njiv, 930° travnika, 2 orala 1450° pašnika in 3 orale, 1355° lepega sekavnega gozda, ima lastno hišo in gospodarsko poslopje; cena 700 fl. prvo plačilo 350 fl. ostalo po pogodbi. Vsa poslopja in celo posestvo je v dobrem stanu. Več se izvé pri posestniku Antonu Martini, Gairach, Post: Markt-Tüffer, Untersteier. 1-2

WOGG in RADAKOVITS v Celju.

Kupčija z železjem pri „zlatem sidru“ — zum „goldenem Anker“ priporočuje sedaj ob začetku žetve bogato zalogo

mlatilnic na gnanje z roko ali z vitalom in z patentnimi klinčki.

Take mlatilnice so se po večletnih skušnjah in na stotine prodane skazale kot najboljše gledé njihovega opravljanja, trpežnosti, priročnosti in nizke cene. Na dalje se priporočujejo

razni trijeri ali mašine za čiščenje in prebiranje plévelnega semena od pšenice, rži, ječmena, ali ovsa, mnogovrstni plugi za oranje, zlasti za globoko oranje, potem okopavni in osipavni plugi, vejavniki, slamnorezni in vsi drugi poljski in kmetijski stroji. V zalogi je tudi mnogo cementiranih novih vag in utežev, posod za merenje zrnja, okovov za okna in dveri na izbiro, najlepše pozlačenih nagrobnih križev po najnižji ceni.

☛ Cenilnik dopošljemo vsakemu brezplačno na dom, če se zanjo glasi.